

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงการมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ที่ถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 นับเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ พึ่งพิงความรู้ เงินลงทุน จากภายนอกประเทศเป็นหลัก โดยไม่ได้สร้างความมั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศ ให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย รัฐบาลจึงนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ ส่งผลให้กระทรวงต่าง ๆ มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งบรรจุแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไว้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545-2554) ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญโดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนบูรณาการไปสู่การจัดการเรียนการสอนของการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

สถาบันอุดมศึกษาได้น้อมนำพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยนำแนวคิดมาใช้ในการปฏิรูปการสอนและผลักดันแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกมิติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ให้เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เนื่องจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ออกสู่สังคม ได้มีความตื่นตัวในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใส่ในทุกหลักสูตรของคณะต่าง ๆ เช่น เป็นวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาในทุกหลักสูตร ทุกคณะ สามารถเรียนรู้เข้าใจได้ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจ คือ ผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำในด้านการพัฒนบริหารศาสตร์ องค์กรทั้งภาครัฐและภาครัฐบาล ได้เห็นความสำคัญในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้เปิดสอนในวิชา สพ. 700 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนา เป็นวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาในทุกหลักสูตร ทั้งนักศึกษาภาคปกติและภาคพิเศษ รวมทั้งนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่สนใจ สามารถลงทะเบียนเรียนเป็นวิชาเลือก เป็นแนวทางให้นักศึกษาที่สนใจ พัฒนาการนิศึกษา หรือการศึกษาอิสระในลักษณะ ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ เพื่อจะได้สร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาด้วยตนเอง ทั้งจะมีส่วนพัฒนาองค์ความรู้และการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้เรียนรู้การศึกษาด้านการพัฒนาสาขาวิชาอื่น เป็นพื้นฐานการสร้างวิสัยทัศน์การพัฒนาแบบบูรณาการได้ และคณะพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อมได้เปิดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาสังคมเป็นวิชา พค. 800 กระบวนการและขบวนการทางสังคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังจัดตั้งศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นศูนย์ความรู้และข้อมูลปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อพัฒนาและจัดการองค์ความรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้ คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรในสถาบัน มีส่วนร่วมในการวิจัยพัฒนา องค์ความรู้ และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการด้านการสอน วิจัย และฝึกอบรม เพื่อเผยแพร่

ความรู้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยร่วมกับหน่วยงานในสถาบัน เสริมสร้าง เครือข่ายกับองค์กรภายนอก ในการพัฒนาและขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง, 2548)

สำนักบรรณสารการพัฒนา เป็นห้องสมุดระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันบัณฑิต- พัฒนบริหารศาสตร์ ให้บริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การฝึกอบรม และการให้บริการวิชาการสาขาพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อสนองนโยบายของสถาบันใน ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นแหล่งรวบรวมและให้บริการสารสนเทศที่สำคัญใน ด้านเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในรูปแบบสื่อดิจิทัล สิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน สื่อ โสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ และ ฐานข้อมูลด้าน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นเอง

ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทฤษฎีที่สำคัญตามพระราชดำรัส ที่สามารถ นำไปแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศชาติในด้านต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การให้บริการสารสนเทศด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การบริการบรรณ วัตถุประสงค์ตามพันธกิจของสำนัก ตามเป้าหมายในด้านบริการในลักษณะมุ่งสู่ผู้ใช้ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ จัดหาสารสนเทศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในสาขา พัฒนบริหารศาสตร์ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต จึงจำเป็นต้องพัฒนาการ ให้บริการ โดยได้รับแนวความคิดจากผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการมาเป็นแนวทาง เพื่อ ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการให้บริการสารสนเทศด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอน และสนับสนุนการเรียนการสอนของสถาบันฯ และ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะ และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถนำไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อองค์กรและต่อประเทศชาติ ตามแนวพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้ และจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสนองตอบความต้องการและ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้สารสนเทศด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้ทราบสภาพการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักบรรณสารการพัฒนา ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่มีต่อสภาพและวิธีการให้บริการสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้ให้บริการที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. เปรียบเทียบความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของผู้ให้บริการที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนาและศึกษาความต้องการของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. บุคลากรผู้ให้บริการสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. นักศึกษาปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรต้น คือ เพศ หลักสูตรการศึกษาและการประกอบอาชีพ

ตัวแปรตาม คือ ความต้องการที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์แตกต่างกัน
2. นักศึกษาหลักสูตรภาคปกติและภาคพิเศษมีความต้องการต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์แตกต่างกัน

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การให้บริการสารสนเทศ หมายถึง การจัดระบบ การให้บริการ การเผยแพร่และการส่งเสริมการให้บริการด้วยวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่จะทำให้การปฏิบัติงานในด้านการให้บริการสารสนเทศในด้านเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศและบริการในด้านต่าง ๆ

ผู้ให้บริการ หมายถึง ผู้ให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท หลักสูตรภาคปกติและภาคพิเศษของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ใช้บริการในสำนักบรรณสารการพัฒนา

ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึกของนักศึกษาที่ต้องการให้สำนักบรรณสารการพัฒนาจัดไว้เพื่อบริการ

สารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ทรัพยากรของห้องสมุดที่ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ปวงชนชาวไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความคิดเห็นของผู้ให้บริการสารสนเทศที่มีต่อสภาพและวิธีดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. ทราบปัญหาและอุปสรรคของผู้ให้บริการสารสนเทศที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการ
3. ทราบสภาพความต้องการของนักศึกษาปริญญาโทที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการได้ตรงตามความต้องการเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความพึงพอใจสูงสุด
4. ทราบผลการเปรียบเทียบความต้องการนักศึกษาปริญญาโทที่มีต่อการให้บริการสารสนเทศด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์